

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST NARAVE

ROZVOJNA AGENCIJA
GEORADJE EUBENIŠIČ
RADO

Invazivne tujerodne vrste – Kako ravnati z njimi?

Sonja Rozman (sonja.rozman@zrsvn.si)
Bled, 6.5.2014

Evropski kmetijski sklad
za razvoj podeželja
Evropa investira v podeželje

LEADER

ZRSVN

Kaj so tujerodne vrste?

- Tujerodne vrste so tiste, ki so na neko ozemlje prišle s pomočjo človeka, po naravni poti pa to ne bi bilo mogoče.

ZRSVN

Tujerodne vrste – pozitivne lastnosti

- hrana.
- paša za čebele.
- okrasne rastline,
- zdravilne rastline...

ZRSVN

Tujerodne vrste – pozitivne lastnosti

- domače živali,
- krzno,
- obogatitev lovišč,
- popestritev ribolova...

ZRSVN

Kako so tujerodne vrste prišle v novo okolje?

- Namerna naselitev v naravo ali pobeg,
- nenamerna naselitev (slepi potniki),
- odstranitev naravnih pregrad (Sueški prekop, prekop Main-Donava).

ZRSVN

Invazivne tujerodne vrste

... so vrste, ki se v novem okolju samostojno razširjajo in imajo negativne vplive na domorodne vrste, ekosisteme, gospodarstvo in/ali zdravje ljudi.

Vir: Tujerodne-vrste.info

Zakaj vrsta postane invazivna?

- V novem okolju so podobne razmere kot v matični domovini.
- V novem okolju se uspešno razmnožuje in razširja.
- Je uspešnejša od domorodnih vrst zaradi:
 - odsotnosti plenilcev, škodljivcev...,
 - uspešnejšega načina razmnoževanja (čas cvetenja, semenitve, vegetativno razmnoževanje),
 - bolj agresivnega vedenja, hitrejše in uspešnejše kalitve,
 - neposrednega uničevanja domorodnih vrst (plenjenje, prenos bolezni ipd.).

Zakaj so invazivne tujerodne vrste problem?

- Vrste nastajajo v dolgotrajnem procesu evolucije.
- V okolju se vzpostavi dinamično naravno ravnovesje.

Zakaj so invazivne tujerodne vrste problem?

- Nova vrsta je motnja, na katero lokalno okolje ni pripravljeno.

Japonski, sahalinski in češki dresnik

- Izvira iz vzhodne Azije.
- V Evropo vnesen 1823.
- V naravi je v Evropi prvič opisan 1892.
- V Sloveniji od 1908 (Savinja pri Celju).
- Na zgornjem Gorenjskem razširjen posamično, južneje pa sklenjeni sestoji ob Savi in še marsikje.

Japonski, sahalinski in češki dresnik

Japonski, sahalinski in češki dresnik

- Zelnata trajnica.
- Japonski dresnik se razmnožuje le vegetativno (1g rastline → nova rastlina), sahalinski in češki dresnik tudi s semeni.
- Dormanca do 20 let (preživljanje neugodnih razmer).
- Širi se predvsem s prevažanjem zemljin in gradbenih strojev ter ob rekah.
- **Odstranjevanje:**
 - izjemno težavno in slabo učinkovito,
 - košnja in/ali puljenje na 2 – 3 tedne več let zapored,
 - injiciranje totalnih herbicidov (glifosat) v stebila,
 - globoko izkopavanje – večkratno,
 - prekrivanje s črno folijo najmanj 3 leta slabo učinkovito,
 - prekrivanje z mrežo?
 - **Ostankov se ne kompostira!**
- **Pomembna je preventiva in hitro ukrepanje!**

Žlezava nedotika

- Izvira iz Indije in zahodne Himalaje.
- Razširjena predvsem ob vodotokih.
- Razširja se z vodnim tokom in transportom zemljine – pozor pri odvzemu proda!
- Odstranjevanje:
 - puljenje pred sejanitvijo
 - košnja večkrat letno – večje površine

Žlezava nedotika

Robinija / akacija

- Izvira iz severne Amerike.
- V Evropi od 1600.
- Odstranjevanje izjemno težavno:
 - izkopavanje + košnja,
 - izrezovanje pasov lubja.

Negativni vplivi invazivnih tujerodnih vrst

- Večina tujerodnih vrst ni invazivna, tistih 1 – 10 %, ki to postanejo, pa ima številne negativne vplive.
- Invazivne tujerodne vrste:
 - spreminjajo podobo krajine,
 - izpodrivajo domorodne vrste rastlin in živali,
 - povzročajo gospodarsko škodo,
 - povzročajo zdravstvene težave.

Kako ravnati z invazivkami?

Bodimo odgovorni do narave in preprečujemo nadaljnje širjenje invazivk!

PRIGRABENIH DELIH

- Če **ni** invazivk:
 - izvor zemljine, proda!
 - očistiti gradbeno mehanizacijo,
 - nadzor najmanj 3 leta.
- Če **so** invazivke:
 - odstraniti (če je mogoče),
 - nadzor najmanj 3 leta.
 - Če odstranjevanje ni mogoče, preprečiti širjenje drugam:
 - zemljine se ne odvažata,
 - gradbeno mehanizacijo se opere na mestu posega po koncu del,
 - začasne deponije na neprepustnem materialu - foliji

Kako ravnati z invazivkami?

Bodimo odgovorni do narave in preprečujemo nadaljnje širjenje invazivk!

NA JAVNIH POVRŠINAH

- Sadimo avtohtone vrste oz. tiste, za katere smo prepričani, da niso invazivne.
- Kjer so invazivke že prisotne, jih nadomestimo z avtohtonimi ali vsaj preprečimo njihovo plodenje.
- Nega območij z invazivkami:**
 - temeljita košnja najmanj 4 x letno,
 - pripraviti načrt za odstranjevanje invazivk za posamezne vrste.

Čiščenje gradbene mehanizacije

Foto: VGP Kranj

